

DOMAČI PRIJATELJ

V PRAGI, 1. FEBRUARJA 1906.

Ta časopis izdaje Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII. in ga pošilja svojim odjemalcem popolnoma zastonj. Na „Domačega Prijatelja“ se ne more naročiti, tudi do inozemstva ne.

VSEBINA: VIDA: Poroka. ETBIN KRISTAN: Novo leto. V. F. JELENC: Harfa. ZOFKA KVEDER-JELOVSKOVA: Črna noč. EVSTAHJ MARKO: Pod ključem. M. GORIČKA: Pesem o majolki. KOMPOLJSKI: Poštenjak. JOSIP BEKŠ: Nagni se k meni... Aforizmi. Z. K.: Zlata Praga. MARA IVANOVNA: Z vasi se fantje vračajo... Dr. K.: Grehi zdravih proti bolnikom. — Smešnice. — Uganke. — Priloga: Naročilni list.

Izraz najsrčnejše zahvale

naj blagovolijo sprejeti sledeči cenjeni odjemalci, ki so nam s Svojim priporočilom Vydrove žitne kave (od 15. decembra do 15. januarja), pridobili novih naročnikov:

Jož. Aichwalder, kmetovalec, Vodoznica.

Ign. Ažnoph, podurad. juž. žel., Ljubljana.

Štefan Fr. Bayer, župnik in duh. svet., Grabštanj.

Matevž Baloh, pismonoša, Žirovnica.

Ivan Banič, c. kr. fin. nadrespic., Mirnik.

Urš. Beber, posestnica, Ljubljana. Matevž Brieznic, cerkovnik, Vovbre.

Franc Cimperman, posestnik, Polje. Fr. Čadež, gostilna, Javornik.

Dr. Jos. Červený, okr. zdravnik, Cerkljica.

Jern. Črnko, učitelj, Jarenina. Franc Debeljak, posestnik, Malilog.

Janez Dežman, krojač, Bled. Ant. Drolenik, c. kr. orož. postajevođa, Braslovče.

Jos. Erbežnik, tov. strojevođa, Reberca.

Ivan Frakelj, posestnik, Dražgoše. Jož. Gaberšek, tov. del. Štore.

Franc Globočnik, trg. zastop. Št. Rupert.

Anton Gradišnik, posest., Pečovnik. Karl Grah, krojač, Spod. Voličina.

Jožef Grajzar, žel. spreved. v p. Št. Vid.

Franc Göttlicher, Dalnavas. Franc Hafner, posestnik, Vinkelj.

Ludvik Herman, mizar, Zg. Ložnica.

Ivan Hervatski, čevlj. mojster, Ljubno.

A. Hinterlechner, Črešnjevce. Karl Hlebec, učitelj, Dev. Marija v Polju.

Ant. Hrovat, kovač, Žaga.

Joz. Ilesič, župnik, Sv. Bolfank. Robert Ivanuš, posestnik, Zdole.

Mart. Jakop, posestnik, Brezen. Blaž. Jelen, posestnik, Novacerkev.

Pet. Jereb, obč. tajnik, Litija. Val. Jurc, oskrb., Ravne.

Joz. Kerhanko, posestnik, Pretrež. Ivana Keržič, gostilna, Nadlesk.

Ivan Kete, les. trgovec, Vrhnika.

Karl Kocjan, delovod. in posest., Ljubljana.
 Ant. Kókot, nadučitelj, Pišce.
 Marija Kolar, ritmoistrova sopr., Ptuj.
 Neža Končan, gostilna, Sv. Jošt.
 Jos. Korban, učitelj, Luče.
 Avgust Korbar, nadučitelj, Pre-serje.
 And. Kosér, učitelj, Vitanje.
 Ivan Krek, vrvar, Skofjaloka.
 Ivan Krek, posestnik, Govejek.
 And. Krepek, c. kr. davč. sluga, Oberwölz.
 Franciška Kurent, Ljubljana.
 Mar. Lapajn, vdova c. kr. šol. sluga, Ljubljana.
 Val. Legat, c. kr. orož. stražm., Smlednik.
 Ivan Lovšin ml., trgovec, Ribnica.
 Leopold Marn, učitelj, Škocijan.
 Pavlina Marnova, učit. sopr., Ško-cijan.
 Angela Medica, trg. hčerka, Št. Peter.
 Martin Medvešek, kovač, Metlika.
 Ivan Mikuš, dacar, Sodražica.
 Ema Miselj, učiteljica, Staritrgr.
 Uršula Mörtl, Bistrica.
 Janko Nadrah, c. kr. pošt. asist. Sv. Peter.
 Franc Nagode, krojač, Hotederšica.
 Jos. Novak, organist, Št. Peter.
 Martin Novak, zidar, Kamenó.
 Ivan Novak, žel. urad., Rakek.
 Mat. Perč, kanonik, Sv. Štefan.
 Ivan Petrič, šolovodja, Rudnik.
 Ant. Pogačnik, poš. in gostil., Podnart.
 Josip Por, posestnik, Rečica.
 Mar. Poznik, babica, Kamnagorica.
 Jozefa Presečnik, posestnica, Gornjigrad.
 Ana Rapé, nadučit. sopr., Smlednik.
 Franjo Rebec, postajenač, Jurdani.
 Johan Riepl, Vodovnica.
 Fr. Rojec, davč. izterjev, Radov-ljica.

Jozef Rotovnik, velepos. in župan, Legen.
 Lovrenc Rožič, Šoštanj.
 Mar. Saldinotti, sopr. žel. uslužb., Ljubljana.
 And. Sammer, žel. čuvaj, Trbovlje, M. Schleicher, obč. tajnik in trgovec, Logaves.
 Iv. Schmeidek, učitelj, Rova.
 Ter. Sečnik, posestnica, Samatorca.
 Jos. Seme, žel. uslužb., Trbovlje.
 Jan. Servici, posestnik, Vrba.
 Jerica Simčič, rev. dež. nakl. sopr., Ljubljana.
 Nace Skrbinšek, šolovodja, Planica.
 Jedert Slapšak, nadučit. sopr., Vodice.
 Irena Slemenšek, učiteljica, Sv. Trojica.
 Val. Šobej, mizar, Libeliče.
 Vekoslav Špindler, urednik, Celje.
 Mimi Splichal, zasebnica, Vič.
 Matej Sterle, posest. in gost., Ko-zarše.
 Jos. Stopajnik, oskrbnik, Št. An-draž.
 Anka Stropnik, posest., Družmirje.
 Ivan Stupica, učitelj, Dražgoše.
 Franc Tomažič, župan, Janežovo-brdo.
 Fr. Tonja, želez. delovodja, Škofja-loka.
 Jakob Uranjek, rudar, Fohnsdorf.
 Jern. Velkavrh, mizar, Ljubljana.
 Alojzij Vidner, mizar, Sv. Duh.
 Dženka Vižintinova, sopr. nadučit. Renče.
 Ivana Vodopivec, gostil., Ljubljana.
 Janez Voga, čevljar, Slivnica.
 Ana Vojsčak, gostil., Vel. Gaber.
 Val. Zablacan, pošt. urad., Glinje.
 France Zamán, nadučitelj, Hreno-vice.
 Marica Zorec, sopr. žel. urad., Trst.
 Ivan Župec, poštni sel, Staritrgr.
 Mijo Žagar, nadučitelj, Klanec.
 Ivan Žerovc, žel. čuvaj, Trata.
 Ana Žibert, posestnica, Primskovo.
 Avg. Žgur, posestnik, Goče.

Priznanja.

Janez Belšak, Ljubljana. . . . Ker je Vaša žitna kava povsod tako hvaljena in priljubljena, odločil sem se tudi jaz rabiti jo. Pošljite mi jo 5 kg.
Rudolf Berčon, posestnik, Javorje. . . . Vaša kava je tako dobrega okusa, da kdor jo enkrat okusi ne more piti nobene druge kave več. Zato mi jo pošljite kar najhitreje zopet 5 kg.
Franc Dacar, pismonoša, Glince. . . . V dokaz, da moji družini Vaša žitna kava res ugaja naročam zopet 5 kg.

DOMAČI PRIJATELJ.

LETNIK III.

V PRAGI, 1. FEBRUVARJA 1906.

ŠTEV. 2.

VIDA:

POROKA.

Poročila sta ju
sova in skovir,
prišel k njima v svate
netopir . . .

Ljubica, ne boj se,
črna noč
nama je prižgala
zvezd tisóč . . .

Jaz bi se ne bala
te noči,
pa me strah je jutra
in vseh dni . . .

ETBIN KRISTAN:

NOVO LETO.

kandal je bil, škandal! Po celem mestu se je razneslo.

— Aha, zato. Ako ne bi bil izvedel nihče —

— Eh, že vem, kaj misliš. Vzvišen si nad menoj, kakor balon nad gorami. Starokopitnež sem, filister, tesnopršen. Toda govori kar hočeš. Človek ni žival. Marsičesa, kar ona javno stori, brez sramu, ne opravlja človek pred drugimi. To zahteva človeška narava. In s tem je že dokazano, da ima družba pravico, zahtevati neki respekt. —

veška narava. In s tem je že dokazano, da ima družba pravico, zahtevati neki respekt. —

— Hinavščino.

— Seveda imaš pripravljeno besedo za vse. Ali tako je in tako ostane. Da žena greši — no, pretiran nisem in čeprav je razlika med možem in med ženo — je razlika, je, veš — čeprav je torej razlika, vendar odpuščam. Toda ako pridejo grehi v javnost, jih družba lahko sodi in jaz sem vendar tudi član družbe. Kdor se pa s svojim grehom še takorekoč baha, zasluži, da se ga prezira. Cinizem je vedno surov. In kdor ga zagovarja — je lump.

Seveda. Pa vendar mi velja Minka več, kakor vsa v solncu se bleščeča a iz slabosti porojena nedolžnost. Ljubim tako nemoralnost, pa — zdrav mi bodi.

* * *

Silvestrov večer.

Gorjačevi so šli v restavracijo pri „Božji kapljici“, kjer je pelo pevsko društvo „Harmonija“ letos kakor vsako leto. O polnoči je bila tombola — vsako leto — in potem v dvorani ples, v postranskih prostorih pa popivanje, smeh, igre, burke. Bilo je veselo in Gorjačevi so bili vsako leto tam, kajti Harmonija je še vedno najbolj distingirano društvo in Božji kapljici so ostali zvesti najodličnejši krogi, ako ravno se je družba razcepila tekom let in se je v mestu osnovalo še drugo pevsko društvo, ki prireja svoje veselice pri „Medvedu“ ali pa pri Travnarju.

Da gredo Gorjačevi k Božji kapljici, je bilo kakor v kalendarju. Za to ni bilo treba posvetovanja; saj je bilo že najmanj petnajst let tako. Mamica se je torej čudila, ko Minka ob sedmih še ni bila napravljena.

— Kaj pa je? je vprašala in oči so se ji nenaravno povečale. Kaj ne misliš nič? Kaj pa misliš? Kdaj pa pridemo na soarejo?

Ni ji šlo v glavo, da more mlado dekle pozabiti na kaj takega. Pa Minka ni pozabila.

— Mama, pojdite nocoj brez mene, je prosila. Vsa razbita sem. Nič me ne veseli, pa ne bodete imeli zabave z menoj.

Mati se je razsrdila. Imela je že plesno obleko na sebi, tako tesno, da jo je morala tiščati in tudi frizirana je bila že. Prišla je jako dobre volje, misleča da se bode Minka kar topila veselja, ko jo vidi že pripravljeno. Lice se ji je kar svetilo; dejal bi, namazala ga je z mastjo. In v njenih malih rujavih očeh je celo nekaj bliščalo. A takoj je izpuhtela vsa njena dobra volja, kajti bila je užaljena. Namenila se je bila, razveseliti hčer z zabavo; in Minki to ni veselje? Kako da ne? ... Po obrazu se ji je razlila rudečica in v očeh ji je odsevala jeza.

— Kaka neumnost ti je šinila v glavo, to je vse! je skora kričeče zagodrnjala. Dobro ti je znano, da je to takorekoč moja edina zabava ...

Hotela je reči to bolj žalostno, pa se ji ni obneslo. Minka je molčala, kajti nasprotovati ni hotela, pritrditi pa ni mogla. Saj je zahajala mama na vsaki venček, ples, koncert, jour fixe . . .

Gospa Gorjačeva je vložila v svoj glas pol energije in pol sentimentalnosti, pa je nadaljevala:

— Da gremo na veselico, si tudi vedela. Morala si vedeti. Saj gremo vsako leto. In največ radi tebe. Kaj misliš morda, da radi mene? Zakaj si torej ravno nocoj taka?

Kadar mami ni bilo kaj všeč, je izlila skoraj vso jezo v vprašanja, ki nanja navadno nihče ni odgovarjal. Minka pa je vendar rekla:

— Vedeti ne pomaga nič. Saj nisem kriva, da se ravno nocoj ne počutim dobro.

— To je tudi taka beseda. Ne počutim dobro, ne počutim dobro. To si je izmislila današnja mladina. Človek je zdrav ali pa bolan. Bolna nisi. Kaj hočeš torej? Nagajala bi rada, najbrže. In ravno danes! Ravno danes!

Minka je premagala vzdih, ki ji je silil v dušnik. Vstala je, pa je šla uredit toaleto. Udala se je, prepričana da njen odpor itak ne zmaga. Bila pa je žalostna, ker je vedela, da ji bode celi večer hudo — — —

Dolgočasila se je na zabavi. Mnogo znancev je bilo tam, ali kaj naj bi počela z njimi? Govorili so o rečeh, ki ji niso mogle izvabiti zanimanja ne iz srca, ne iz glave. Društvo je pelo, a njena ušesa so slišala samo nejasen šum. Prve ure je pretrpela — človek je močnejši kakor sam misli — potem pa ji je bilo hujše od minute do minute. Po dvorani je šumela veselost glasneje in glasneje, pri nekaterih mizah se je že prelevila v razposajenost, ki je bila nalezljiva pa je prijala sedaj tukaj, sedaj tamkaj nekoliko sosedov- Marsikdo se je osmelil, pa je glasno povedal dovtip, ki se ga drugače kolportira samo v najožjem krogu gospodskega omizja. Tedaj so se poslušalci glasno zakrohotali. Tudi ta najboljša družba celega mesta je pozabila za nekaj časa na stroge zakone konverzacije in šege, in skozi otrpnjene oblike konvencionalnosti je izbijalo, kar je najbolj človeškega. Minka pa je bila osamljena kakor da sedi v puščavi. In še bolj. Ako bi bila doma v svoji sobici, kjer ni toliko ljudi okoli nje, bi bila imela družbo svojih misli, blagih ali trpkih, tolažilnih ali žalostnih, a vsekakor njenih lastnih, nepretrganih, v neizmernost se razlivajočih misli. Zazdelo se ji je, da je bolna. A bolnika spravijo v posteljo, ona pa je morala sedeti tukaj, kjer ji je bilo že bivanje neznosno, grozno. Z vse večjo silo se ji je dvigal v prsih obupni odpor. Zdaj pazdaj je mislila, da more poskočiti pa zakričati: Dosti je! Čemu me trpinčite? Nočem, nočem, nočem!

Slišala je že svoj lastni krik, zopern in kreščeč, videla je svoje lice, pretirano rdeče, nagubano, nelepo. Videla je celo družbo, mahoma onemelo, začudeno, vprašajočo kaj se je zgodilo, konsternirano, da je mogoče kaj takega.

A bilo ji je vseeno. Hotela je odtod, kjer ji je bilo hujše kakor v ječi. Kdo ima pravico, da jo zadržuje? Čemu so jo privlekli sem? Srečna hoče biti in lahko bi bila srečna. Kdo jim dovoljuje, da ji branijo? Dosti je, dosti. Noče več. Odtod! Za vsako ceno odtod! . . .

Toda to je bilo samo v njenih mislih. V resnici pa je ostala na svojem stolu, izmučena, trudna, brez dejanske energije. Prepuščena je bila sama sebi. Vsi ki so se hoteli zabavati z njo, so jo polagoma zapustili, češ: Predolgočasno je. Mamica se je živahno razgovarjala z nekaterimi damami, oče je našel prijatelje, s katerimi je najprvo prebiral konservativno politiko, potem pa so se vdali taroku, ne da bi jih motil glasni šum. Zabava pa se je razvijala deloma po programu, deloma kakor je že prišlo.

Ura je bila polnoči. Glasno, kajti važni skok časa iz starega leta v novo je bilo treba primerno markirati. Seveda so ugasnile vse luči. Pa kmalu so jih zopet prižgali. Godba je zaigrala nekaj patriotičnega, po dvorani pa so zažvenketali kozarci; vse je bilo na nogah, od mize do mize so hiteli možki in ženske, največ mladi, pa semtertja tudi kdo izmed starejših, trkali so, nekateri so se poljubovali, drugi so samo stiskali roke, vsi pa so čestitali v vseh mogočih modulacijah: Srečno, veselo novo leto.

Tudi k Minki so prihajali, veseli, razgreti, na pol pijani, vsakršni. In Minka je poslušala čestitke in britko ji je bilo v srcu kakor še nikoli ne. Veselo! Ha! Novo leto? Kaj naj bi bilo novega . . .

Tombola, ki je potrgala zadnje vezi stroge etikete, je bila kmalu končana. Tedaj je začel ples v salonu. Mama je vstala, pa je odpeljala Minko seboj. Dekle se je hotelo braniti. Plesala naj bi! Kakor da naj bi se norčevala sama iz sebe. In vendar je šla z materjo, pohlevno, kakor brez lastne volje. Prihajali so gospodje, poklanjali so se ji in Minka je plesala. In postalo ji je čudno. Slišala je godbo, ne da bi točno razločevala glasove, ali nekaj opojnega so vlivali zvoki v njeno dušo in v svoji slabosti se je popolnoma prepuščala prijetni hipnozi. Polagoma je izginilo vse, kar je bilo realnega in naenkrat je bila v drugem svetu. To ni bil raj, ne deveta dežela. Pod častitljivim starim drevjem od skrivnostnih potokih niso plesale Vile. Še bilo je krasno. Blažen mir jo je objemal in čutila je bližino nečesa ljubega in dobrega. Plesala je kakor v sanjah in do zavednosti ji je prodiralo samo mehko prepričanje, da je človek lahko srečen. Menda je plesala z zatisnjenimi očmi in nič ni vedela, kdo jo vodi skozi mešanico vrtečih se parov.

Godba je končala valček, reditelj je napovedoval četvorko in njen zadnji plesalec jo je uljudno odpeljal k mami. Kakor v omotici je sedla pa ni niti opazila, da stoji mladi koncipient dr. Golob v živahnem razgovoru pri materi. Komaj da se je malce osvestila, ko ji ga je mama predstavila. Dr. Golob je izpregovoril par fraz in potem je takoj prosil za četvorko. Mama ji je

namignila, naj mu dovoli ples, kakor bi se bila zbala, da Minka odkloni.

To je osupnilo dekle. Nejasen, a močan sum ji je napolnil dušo. A reditelj je že postavljaj pare v vrste. Tudi Golobu in Minki je odkazal mesto. Dekle se je moralo še enkrat vrniti po pahljačo, ki jo je bila pozabila na stolu. Tedaj ji je mati hitro prišepetala: „Bodi prijazna in pametna. Letos odpre svojo pisarno in po očetu dobi dve hiši.“

Minki je bilo, kakor da jo je kdo s polenom udaril po glavi. Zato so jo pripeljali sem! . . . Mehanično je plesala, brez napake, kakor se deklamira pred učiteljem na pamet naučeno nalogo. Slišala je vse Golobove besede, prijazne, spoštljive, pa vendar po njenem mnenju predrzne in vsiljive. Da, vsiliti ji hočejo tega človeka in sam se ji hoče vsiliti. Vse skupaj je grda, pripravljena igra. In človek bi bil vendar lahko srečen na svetu! . . .

Tudi četvorke je bilo konec. Golob je spremil Minko k materi in ko je zaplesala mazurko z drugim plesalcem, je dejal: „Ne vem, morda se gospodična slabo počuti. Kaj vedno tako malo govori?“

Gospa Gorjačeva pa je hitela: „Oh, ne, ne, nocoj je trudna; sama sem že opazila. Sicer je pa prav zgovorna in vesela. No, ako ste se slabo zabavali, moramo to popraviti. Povabim vas prihodnjič na dom; pa bodele videli, kako je ljubezniva. Veste, domače dekle; ni za take velike zabave, ker jo izmuči šum. A doma vam je zlato.“ Golobu je bilo to prav všeč.

Ob drugi uri je prišel gospod Gorjač povedat, da „je čas“. Odpeljali so se domov in Minki je odleglo. Vsi so šli takoj spat. Oče je še enkrat voščil hčerki veselo novo leto . . .

Minka se ni slekla. Odložila je samo plašč, pa je legla na posteljo. Izprva je bili brez misli. Zdelo se ji je, do ime svinec v glavi. Potem so ji zašumele misli in melodije po možganih, brez reda in jasnosti. Počasi se ji je začelo bistriti.

Da, človek bi bil lahko srečen. Četudi življenje ne bi bilo valček in opojna, hipnotizujoča godba. Ali kdaj bode ona srečna? . . . Novo leto . . . ?

Bilo ji je, kakor da pleše z Dragotinom; čutila je bila njegovo roko okrog svojega pasu in godba ji je pela njegovo ljubezen, žarko in vendar plašno, toda edino iskreno — in to je bila sreča. Tako velika sreča je bila, da je lahko pozabila na vso muko zoprnega večera, tega simbola njenega življenja v zadnjih dveh letih. In sedaj ji pripeljejo Goloba!

Sreča! Nikjer je ne bode brez Dragotina; nikoli je ne bode, kajti kako naj bi ubogi odvetniški pisar premagal voljo njenih staršev? Nikogar ni, ki bi pomagal dvojici mladih, po enem cilju, po eni, po edini sreči koprnečih ljudi. Nikogar ni ne v nebesih, ne na zemlji . . .

Nikogar! . . . In novega leta ne bode. Stara brezupnost, stara sužnost, staro umiranje . . . A človek bi bil vendar lahko

srečen, godba bi lahko igrala marsikak valček, poln hrepenenja, poln ljubezni, poln mirno, blago izpolnjenih želja . . . Oh, v ušesih so ji zašumeli mili akordi — pred zatisnjenimi očmi se je polagoma zavrtelo, sama se je vrtela in srce se ji je topilo blaženosti in Dragotin jo je nežno prižemal . . . in tako srečna, srečna . . !

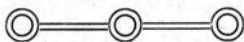
Ne, to so sanje! Pa — kaj naj pogine v sanjah, ne da bi enkrat prišla svojo srečo z močno roko? Ves svet ji ne da sreče, ako ne pride iz edinega vira! In lahko bi bila srečna. Lahko bi doživela novo leto. Ako sama hoče . . . Ako . . .

Seveda . . . Poseči je treba po sreči . . .

Že je bila na nogah. Še enkrat so naskočile misli: Svet, ljudje, govorice . . . Ali to je bil že nejasen kolobar motnih barv, med katerimi pa je zmagovala rdeča ognjena boja: Moja sreča! Moje novo leto!

Ogrnila je plašč, vzela je svečo in ključ in kakor tatica se je potihoma odplazila iz hiše, po mrtvih, temnih ulicah in tam zunaj v predmestju je trkala na okno, dokler ji ni Dragotin ves v čudu, a nem v nezmejni sreči odprl . . . Ostala je pri njem.

V dveh dneh je vedelo celo mesto za škandal.

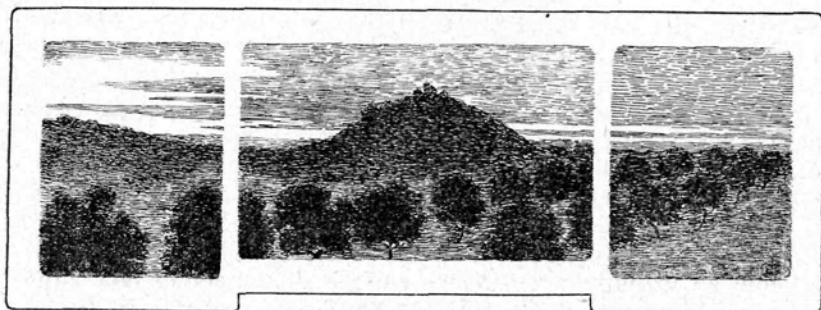
VIT. FEOD. JELENC:

HARFA.

Počivale so na harfi
strune . . .
Težke sanje,
hrepenenja
po mladosti
in radosti
zaigranega življenja
srce prazno
so objemale.
Pa zavel je lahen veter,
lahen veter, blag zefir,
blag zefir je iz daljine
in obudil je spomine.
Strepetale
harfi strune,
zadrhte in zapele
melodijo o ljubezni;
in akordi tihi mehki
dušo so objeli.
Ah akordi,
kakor sončni traci,
ki opojno

in osojno
so spomladi
poljubili vso poljano!
Ah, akordi tihi mehki
kakor spev jutranji
nežne filomele . . .
kakor spev dekleta,
ki želi da vrne
iz daljine ljubček se!
In objeli sončni
traci harfo zapuščeno,
zaprášeno . . .
Prihajali z vetrovi
iz daljine so glasovi
polni ljubezni
in koprnenja,
polni veselja. —
Zadrhte v harfi
strune tanke — —
Porodila se je
pesen velika . . .
pesen ljubezni.

ZOFKA KVEDER-JELOVŠKOVA:

ČRNA NOČ.

Cela hiša se trese od viharja, okna žvenkečejo, vrata rožljajo. Zunaj je črna tema. Že so se zavrstili dolgi zimski večeri pred božičem. Dolgi večeri, polni molka in samote.

On, Zemljakovič jih ne ljubi. Spanec ne pride pred polnočjo a zdaj je osem ura. Osem še le! ... Ravno sliši, kako gre dekla po stopnicah gori v prvo nadstropje spat. Mlada je še, pa lahko spi vso dolgo zimsko noč. Tudi žena je že odšla gori.

Ob šestih je večerja. Dekla mu jo prinese iz kuhinje; pozneje pride zopet po krožnik. Sam večerja in obeduje vedno — že dolgo let, — odkar so odšli sinovi ... Žena je v kuhinji. Potem, po večerji priteče morda še kak otrok iz vasi kupit kruha, petroleja ali žganja. Zemljakovič prižge svečo in gre v prodajalnico. Nekdaj, pred mnogo leti, so bile police prepolne fine robe, v škatljah so bile zložene fine, svilnate rute; prodajalnica je bila polna, nakinčana, vsa se je bliskala od robe in čistote. Zdaj je prazna, stara in zaprašena, po policah leži cikorijsa, milo in kolomaz; prosta je postala in siromašna, kakor gospodar sam.

Počasi se zopet vrne Zemljakovič v gostilniško sobo. Velika je, miza pri mizi. A prazna je, nobenega ni. Prej je bilo vse polno in živo, ravno ob takih večerih. Prišli so kmetje, razgovorili so se in razsmejali. Iz sosednjih vasi prišli so učitelj, gozdar in še kdo od inteligence, pa so seli v ekstra-sobi k okrogli mizi in so igrali tarok. Zemljakovič je bil izvrsten tarokist in imeniten družabnik. Vse ga je imelo rado.

No, temu je že davno. Zdaj je vas skoro prazna. Osiromašila je. Možki so se razšli po svetu za delom, v Ameriko, v bosenske gozdove, — kdo bi vedel kam povsod.

Velika, zelena peč stoji v kotu in tam presedi Zemljakovič svoje dolge večere. Pod stropom visi svetilka, slabo se trosi svetloba po veliki sobi. Tam v drugem kotu med okni je skoro tema. Zemljakovič iztegne noge po klopi in prižge pipo tobaka. Na levi strani je peč, desno roko je podprl ob mizo.

da bo junak,“ se roga Ivica. In že sta si bila v laséh. — Ali tudi takrat je ljubil Zemljakovič svoje sinove, ko so bili zli, ko so jim obrazi drhtali ježno in divje.

Spominja se, kako je odšel Zlatan zadnjikrat od doma. Pred osmimi leti je bilo, takrat je hotel v svet, v najdaljnji svet. Ali oče ni pustil. Sprla sta se in Zlatan je odšel.

Tudi Ivica in Mijo sta odšla, ko je prišel njihov čas.

Odšli so za svojimi željami.

Zakaj, zakaj?! se je vpraševal Zemljakovič a vedel je zakaj. Človeka boli pa vpraša zakaj, tudi če ve. Saj je tudi on odšel nekdanj od doma, kakor so mu sinovi odšli. Odšel je za svojimi željami, ki jih je sam dal svojim otrokom dalje.

Zunaj raste vihar, noč je črnejša. Zemljakovič čuti, kako struji mraz od oken in se bliža. Hektor je zadrhtal.

Zemljakovič ga pogladi: „Ti si še vedno bolan?“

Pes zacvili a Zemljakoviča spreleti čuden strah. Vzame psa v naročje in ga gladi in milkuje. Pes trepeti, gleda ga žalostno in včasih zacvili.

Zemljakoviču se stiska srce. Spomni se Poluksa. Takrat je bilo še krasno, ko je bil Poluks. Res, že takrat je začelo. Že prej davno.

Zemljakovič se je oženil tako s tridesetimi leti. Žena je bila lepa in ugodna in imela je tudi nekaj denarja. Ni jo imel jako rad, — ali rad jo je imel pač. Moj Bog, tako s tridesetimi leti človek ni več tako za ljubezen! Hoče se mu domačije, družine, a to vse stoji denarja. Zato moraš gledati, da ima žena par petic. Res, Zemljakovič ni vzel žene ravno zaradi denarja, ali če ne bi bila imela ničesar, jo najbrž ne bi bil vzel.

Niti ona ni bila več otrok. Bila je vdova, prvi mož umrl je leto dni po poroki. Ko se je spoznala poznejše z Zemljakovičem, mislila si je: Pa zakaj ga ne bi vzela; zdrav je, čeden, pijanec ni, pameten, dalo bi se živeti ž njim.

Tako sta se vzela. No, ali kakor pač to pride, nista se ravno ljubila, — zakaj bi potem popuščala eden drugemu. Začeli so se prepiri med njima. Zemljakovič se je včasih tudi napil od jeze a ona je postajala vedno bolj pusta, jezljiva in nepravilna. Ko se je narodil najmlajši sin Mijo, ločila sta se popolnoma, vsak je živel zase, jezen eden na drugega, ker je vprežen v skupni jarem, ki je gulil oba enako težko in neusmiljeno.

Zemljakovič se je zamislil v ona dolga, dolga, pusta leta.

Dokler so bili otroci še doma je bilo še nekako. Bilo je včasih malo smeha, veselja, sreče. Živel je s sinovi, pripovedoval jim o svoji mladosti, o tem, kako je zunaj v svetu življenje lepo, polno in svobodno. Pripovedoval jim je o vsem; vse je še enkrat preživel v svojem pripovedanju. Tudi svoje trpljenje zunaj v življenju, zunaj v svobodi, slikal jim je mamljivo, zapeljivo, odeval jih je v pisani plašč nepozabljivih in ljubljenih spominov, ki so pozlatili sence, pokrili trnje in blato.

A sinovi, sokoli so odleteli. Ničesar mu ni ostalo od njih, kakor da jih ni imel nikdar poleg sebe, kakor da je bilo vse sen — njihov smeh, glasovi, oči, toplina in ljubezen, ki je strujala iz njihovih duš v njegovo srce.

Kaj ostane od pesmi, ko je izpeta? Umrje, ko se zapro usta pevca in vzduh obmolkne, kakor da ni trepetal nikdar v njeni melodiji.

Kam gre vse, kam se vse gubi?

Ogledal se je Zemljakovič po sobi, kakor da ne more pojmiti, da je prazna, da je sam in zapuščen.

Kam so odšla vsa leta, kam so izginili sinovi, kam so odšla čuvstva, lepe sanje, smeh in plač? . . . Kaj je vse minilo in se ne vrne nikdar več?!

Naslonil je svojo sivo glavo v dlan in razmišlja.

In vendar, nekaj vsaj je moralo ostati od življenja! Zakaj sedi v sobi tako sam? Zakaj ne more priklicati niti ene minute nazaj? . . . Da bi se srečal njegov pogled samo enkrat še, samo enkrat še z ljubljenimi očmi, samo enkrat še, da bi zazvenel ljubljeni glas v ušesih! . . . Da bi se zasmejal smeh, ki ga je čul tisočkrat, da bi se zasmejal še enkrat! . . .

Bog!

Vzdignil je glavo, a srce se mu je stisnilo — samo pet oken, samo pet ogromnih, črnih in pretečih očij nočnih se je uprlo vanj.

Poslušal je. Zunaj je divji vihar a v sobi molk; globoki, grobni, mrtvaški molk, da znoriš od njega.

Zemljakovič je stisnil psa na svoje srce.

Toliko pustih večerov je preživel ž njim. In potem: sin je psa Poluksa, ki se je igral z njegovimi sinovi, ki je lajal med njihovi veseli hrup.

Hektor!

Pes je zacvilil slabotno, pogledal je gospodarja s človeškimi očmi. Kakor da je duša v njih, usmiljenje, ljubezen, lastna tožba . . .

In tedaj je Zemljakovič videl, da pes umira.

Pretreslo ga je, zlomilo ga je, kakor nekaj groznega in strašnega. Zdel se mu je ta pes, kakor zadnji ostanek njegovega življenja, kakor zadnji, najzadnji spomin na mladost, na sinove, na smeh in srečo.

Bog!

Skočil je kvišku. Kakor da mora nekam bežati, priklicati pomoč nekako, rešitev . . .

Zdel se mu je ta pes, kakor najzadnji njegov tovariš. Izgubil je prijatelje, ljubice mladosti svoje, izgubil je ženo, sinove in zdaj je samo še ta pes drugoval ž njim, živel večere ž njim, noči dolge in puste . . .

Koliko sto, koliko tisoč noči je preživel pes ž njim. Noč je molčala ali vendar — pes je ležal pri njegovih nogah, dihal, njegovo srce je udarjalo v sobi s srcem njegovim. Ali zdaj ne bo niti tega. Še bolj bo molčala noč; še strašnejša bo samota.

Hektor!

Pes na njegovih prsih se ni ganil.

Bog!

Bežal je starec ven iz sobe v vežo pred stopnice.

Bežati je hotel gori k ženi ali nekaj ga je potisnilo nazaj. Dvignil je nogo ali ni mogel stopiti na stopnico.

Kako naj gre gori, ko ni šel nikdar . . . Kako dolgo že niso stopile njegove noge na te stopnice? Deset, dvajset let, še dlje ne? . . .

In bežal je nazaj v gostilniško sobo. Ni se niti spomnil, da bi šel v svojo sobico, kjer je spal. Saj on je živel le v tej veliki gostilniški sobi, ki je bila prazna vse večere že toliko let, v tej sobi, ki je izgledala s svojimi praznimi mizami in stoli tako neopisljivo zapuščena, še večja, kakor je bila v resnici.

Hektor!

Mrtev je ležal pes na njegovih rokah in starec ga je začel greti s svojim dahom, nosil ga je po sobi, obupen, blazen od strašne neke bolečine, od čudnega, groznega straha.

Konec! Konec! Prešlo je življenje, umrlo je življenje, kakor kratka pesem. Mladost je umrla, otroci so umrli, ves smeh je umrl na veke! Vsi ljubljeni obrazi izginili so in se ne vrnejo nikdar, nikdar — vse lepe besede, vsi poljubi, pogledi topli, vsi trenotki srečni — vse je odšlo na veke, izginilo, umrlo vse na veke! . . .

Hektor!

Bog! samo enkrat naj še zalaja, samo enkrat naj še odpre oči!

In s pekočimi ustnicami je poljubil starec mrtvega psa.

Če bi pes zalajal, vrnil bi se morda še en trenotek mladosti, oči ljubljene nasmehnile bi se še enkrat od nekje, glas ljubljeni ozval bi še enkrat iz teme pretekle.

Solze so se usule iz starčevih oči, srce je naraslo, napolnilo se je neizmerne hrepenenja.

Samo še enkrat, samo še en trenotek nazaj! En smehljal nazaj! en pogled nazaj! en trenotek nazaj od milijonov trenotkov!

Zasmejalo se je pet črnih oken, pet črnih, strašnih očij, zasmejalo se je zlobno, peklensko!

Nikdar, nikdar več!

Zunaj je zavriskal vihar. Divje, besno se je uprl v okna. Zažvenketalo je steklo, razletelo se je okno, črna, mrzla noč je planila v sobo.

Zazibala se je svetilka pod stropom, zatrepetala, ugasnila.

A starec je stal sredi temne sobe z mrtvim psom na rokah in tulil je od neizmerne groze.

Vse je umrlo!

Bog! Bog!

EVSTAHIJ MARKO:

POD KLJUČEM.

ledi žarki tihe lune so se vsuli skozi zamreženo okno . . . ter nemo pozdravili prišleca . . . Preje jeden, sedaj dva . . . toraj jima bo kračji čas. Nikoli se še nista videla, nikjer še nista skupno spavala, a vendar sta si bila v trenutju intimna. „Zakaj te je pa pripeljal?“ — „Zakaj? Z veternico sem poskušal vrata . . . ki so zapirala pristop morda k milijonu. Bil sem tako zatopljen v svoje delo . . . da nisem vedel, kedaj in kako se je zbrala okoli mene tolpa ljudij, ki se mi je natihoma posmehovala. Ko sem bil skoro gotov . . . se ozrem in jih vidim . . . V uho pa mi je zazvenelo: V imenu postave . . . naprej! Kaj si hočeš, šel sem . . .“

„Toraj se ti je skoro tako godilo, ko meni. Tudi mene so zasačili, ko sem mislil vtakniti rudeče papirje . . . Pa sedaj mislim, da bova zato še celo leto tu notri tičala.“ — „Magari dve; saj sem že tako navajen.“ — Potemtakem si bil že večkrat v tej ljuknji?“

„V tej sicer ne. toda v drugih, a od sedaj naprej pa me pri moji duši imajo zadnjikrat pod ključem. Pa ne misli si, da pustim druga vrata . . . o, nikakor ne.“

Precej ko me spustijo, pojdem zopet . . . ; a tedaj me pa ne dobijo, če se tudi na glavo postavijo. Ko si naberem, pa jo potegnem. Stopi v kompanijo, pa speljeva jedno tako.“ — „Pojdi se soliti ti in tvoja kompanija. Nikdar več nočem kaj tacega učiniti; saj bi tudi sedaj ne bil, ko ne bi bila baba tako sitna. O, baba ti je pokora na svetu!“

„Ti si torej oženjem?“ — „Oženjen, da. Pa kaka je bila, no, saj je še zdaj. Vedno je gonila: Nimam tega, nimam onega, pa še sedaj, ko bo otrok . . . in mene so že ušesa bolela. Denarja pa ni bilo; kaj pa je bilo tistih bornih petdeset soldov na dan, ko sem jih zaslužil. Zato grem k našemu gospodu, da bi mi malo pomagal, pa on je ravno spal. Pokličem ga prvič, drugič, tretjič toda zaman: spal je, ko klada. Mislil sem oditi, pa vidim ključe na mizi in spomnim se svoje babe . . . Vzamem ključe, grem v postransko sobo k predalu, — iz katerega je gospod ali pa kdo drug ob sobotah jemal . . . ter nam dal zaslužene groše — poskušal ključe in že z drugim se mi je posrečilo . . . Potegnem predalo in denarja je bilo pred menoj, ko toče . . . Par papirnatih, par pa anzerjev sem mislil bo dosti; več ne, drugače se pozna . . . Pa vraga, naletel sem na slabo. Prišel je, katerega nisem mogel zbuditi . . . se vstopil pred mene, postal zelen, ko gad ter dejal: „Tako, Luka? Ali tako daleč ste zašli? Pa sem se na vas najbolj zanesel in mislil sem vas postaviti za kaj boljšega pod mojo streho. Človek se pač dandanašni ne sme na

nobenega zanesti.“ — „Gospod,“ rečem mu jaz ter mu mislim povedati kaj in kako . . . „Nič, gospod. Po smrti ne velja nobena spoved . . . Že dobro . . .“

In o mraku sem že tu notri čepel: tedaj sem se začel ke-sati . . . Proklete, da sem si to zmisli! Udaril je nato po vratih, da je zamolklo odmevalo po zaduhlih in temnih prostorih . . . Prišel je stražnik, odprl linico ter se zadrhl: „Se vam meša kali, da razbijate. Ne veste, da bi morali sedaj počivati, pa ne razbijati, kakor konj v hlevu, sicer pa vam tako to ne izostane . . . ter zaprl in odšel. Nato je zavladala grobna tišina . . .

M. GORIČKA:

PESEM O MAJOLKI.

Ko pride k nam v dežel pomlad,
nasajam nov si vinograd
in trt najžlahtnejših izber,
skrbno zalivam vsak večer.

Nekoč pa vrt mi bil odet,
v razkošen vonj in pisan cvet,
in ko je drugi v vas prišel,
en rožni šopek je prejel . . .

In znate, kak pomladne dni
po solncu roža hrepni, —
in znate, kak mladostne dni
dekle po dragem hrepni . . .

Pa šel je mimo . . . K drugi v vas
moj vrt je prazen odtacas,
in glasno pesem log šumi,
o sreči mojih mladih dni

in rože mi umirajo,
po solncu se ozirajo,
in z neba rose prosijo
in žalost v srcu nosijo.

A jaz nasajam nov si vrt,
to bode vrt iz žlahtnih trt
burgundec, aramon, muškati
rodil mi bo stoteri sad.

* * *

Morda obišče me kedaj
moj dragi — resen mož tedaj —
pa ga navabim v vinski hram
majolko lepo mu podam.

V majolki trte sočno kri —
skrivnost globoka v njej leži . . .
In pila bova jo oba —
izpila žalost v njej do dna . . .

KOMPOLJSKI:

POŠTENJAK.

ravijo, da je danes svet goljufiv in da je težko najti poštenjaka. Vsakdo rad ukani svojega bližnjika, če ga le more. Res je morda nekaj resnice na tem, a res je tudi, da še niso izumrli poštenjaki. Evo vam dokaza, ki sem ga nedavno doživel sam.

Nekega dne je naš šolski sluga Tomaž po-metal učilniške prostore in nosil drva, da bi jih imel drugi dan že pri rokah. Treba je precej zgodaj kuriti, da se nekoliko segrejejo šolske sobe, in da si morejo otroci, prišedši v šolo, vsaj malo ogreti premrle ude. Ko je Tomaž to delo dovršil, potrka na moja vrata in vstopi.

„Gospod učitelj! Ali naj vam sedaj zakurim, ali pozneje?“

„Lahko sedaj; saj je tako hladno.“

Odšel je ter se kmalu vrnil s polnim naročjem drv. Takoj se je spravil, da mi zakuri.

Med tem sem se jaz napravljal na izprehod. Že sem hotel oditi, kar se domislim, da mi je pošel snoči petrolej v svetilki in sem moral nekaj časa čuti pri bleči sveči.

„Tomaž! Prosim, stopite doli k trgovcu in mi prinesite steklenico petroleja. Tu imate denar!“

Mož je čepel pri peči in pihal v peč, da so se mu izbulile oči in zardel njegov že itak rjavi obraz, ker ni hotelo goreti. Prenehal je za trenutek, pokimal ter stegnil roko, da je vzel denar. Dal sem mu bil goldinar.

Odšel sem in se vrnil za kake dve uri. Steklenica petroleja je stala na polici, a denarja ni bilo nikjer, kar je ostalo od goldinarja. Gotovo je pozabil, sem si mislil; se bode že jutri spomnil in mi oddal drobiž.

Prihodnji dan je Tomaž zopet opravljal svoj vsakdanji posel ter se zglašil tudi pri meni. Zakuril mi je, vprašal, ako še česa potrebujem in potem hotel oditi. Jaz sem ves čas čakal, da mi bode kaj omenil radi drobiža. Pa nič. Ko je že držal za kljuko, sem mu pa le omenil.

„Niste prinesli nič drobiža, Tomaž?“

„Kakšnega drobiža, gospod?“ in pogledal me je začudeno.

„Včera, ko ste mi šli po petrolej.“

„Saj ga še plačati nisem mogel. Menda ste mi pozabili dati denar, ko ste odhajali na izprehod.“

Sedaj je bilo začudenje na moji strani. Ali me hoče opehariti za tiste vinarje, ali ka-li. Pogledal sem mu v oči in se nasmehnil. Čudno se mi je zdelo, da bi bil mož tako pozabljiv, saj jih ima komaj petintrideset.

„Tukaj-le sem vam dal goldinar, ko ste kurili. Stegnili ste roko in dal sem ga vam v roko. Potem sem odšel in nisem videl, kam ste ga spravili.“

„Ali se šalite, gospod?“

Njegov glas je zvenel tako nenavadno in tako čudno kakor še nikdar.

„Ne, Tomaž. Gotovo je tako.“

Prebledel je, a hipoma ga je zopet polila rdečica. Videlo se mu je, da je v veliki zadregi. Dvignile so se mu široke prsi, odprl je usta, kakor da bi hotel nekaj povedati, a glas mu je zastal v grlu.

Obrnil sem se v stran, kakor da bi ne videl njegove zadrege.

„Ne zamerite, gospod!“ začne čez nekaj časa s tresočim glasom. „Jaz res prav ničesar ne vem o tistem goldinarju. Pa že mora tako biti, ker vi pravite, dasi se jaz ne spominjam. Včeraj je bila pri Čuku gostija. Svatje so me zvalili iz prodajalne v gostilniško sobo. Zamotil sem se bil komaj četrť ure. Vem pa dobro, da nisem plačal petroleja. Torej bi moral imeti goldinar še v žepu. Pa ga ni.“

Res je preobrn timer vse žepe, a o goldinarju ni bilo duha ne sluha. Z njegovih oči sem bral, da res govori tako, kakor misli. Hotel sem ga potolažiti.

„Morda ste ga pa zgubili, Tomaž.“

„Še nikdar se mi ni pripetilo, da bi bil zgubil denar.“

„Potem pa res ne vem, kaj bi se bilo zgodilo z nesrečnim goldinarjem. A jaz sem ga vam dal. Mogoče ste kaj kupovali záse in ste pozabili denar doma, pa ste plačali z mojim denarjem misleč, da je vaš.“

Tedaj bi morali videti Tomaža. Zavrelo je v njem, oči so se mu zaiskrile, obrvi namršile in vsak hip se je imela uliti ploha razžaljenega poštenja. A ni bilo žal besedice z njegovih ust. Stisnil se je, povesil na pol privzdignjene roke, da se mi je zdel majhen, prav majhen in slaboten.

„Včeraj nisem záse ničesar kupoval; ne menite, da sem goljuf, četudi sem revež.“

Po teh besedah je odšel ves potrť. S povešeno glavo je stopal proti domu in ne žvigaje kakor navadno. Zrl sem za njim skozi okno in skoro mi je bilo žal, da sem ga opomnil.

Naš Tomaž je res velik revež, a navadno prav šaljiv in dobre volje. Dostikrat sem se moral čuditi, kje jemlje moř ta humor pri tako žalostnih razmerah. Tam za vasjo ima kočico, v kateri prebiva z ženo in dvema otročičema. Poleg kočice je rep njive, na katerem se more pridelati nekaj krompirja. Razun kokoši si še redi dve kozi. Kot šolski sluga dobiva mesečno osem kron; a zato mora vsak drugi dan pometati in tudi kuriti. In še drva si mora za kurjano sam razsekati. S tem zasluřkom se večinoma živi in oblači njegova družina. Le včasih se ujame že kak vinar po strani. A kljub temu se živi in Tomaža ne pusti dobra volja.

Zato sem mislil, da je moř denar nujno potreboval in porabil. Vendar me je jezilo, ker je tako tajil in ni hotel priznati.

Vedno sem ga imel za poštenega in sedaj mi tako napravi. Puščal sem mu ključ od sobe, da mi je kuril. Tudi v sobi nisem zaklepal omare. Res bi mi ne imel kaj posebnega odnesti, a takemu, ki nima dosti, se tudi malenkost pozna. Vendar nisem do sedaj še ničesar pogrešil.

Zvečer sem se opravil k delu, ki mi pa ni šlo od rok. Nehote sem vedno mislil na Tomaža. Čim bolj sem odganjal to misel, tem bolj se mi je usiljevala. Okrog desete ure sem legel v posteljo in kmalu zaspal . . .

Ciiin, cin, cin!

Prebudil sem se in v prvem hipu nisem vedel, ali meče kdo pesek na moje okno, ali se mi je le sanjalo. A zopet zažvenketa pesek na mojem oknu. Vstanem in prižgem svečo. Stopim k oknu ter ga odprem. Zunaj je bila temna zimska noč. Brila je mrzla burja in prašila droben sneg, katerega sem kmalu začutil na topli roki.

„Kdo je?“ se oglasim skozi okno vzklonjen, ko nisem mogel radi teme nikogar opaziti.

„Jaz sem, gospod učitelj.“

Spoznal sem Tomaža po glasu.

„Zakaj me pa kličete tako pozno?“

„Goldinar sem našel, gospod, goldinar, vaš goldinar. Veste, doma sem še enkrat prebrskal vse žepe, pa ga le ni bilo. Spravil sem se v posteljo in nisem mogel zaspati. Vedno mi je rojil goldinar po glavi. Zdaj si pa gospod misli, da sem goljuf in tat, sem si mislil. Zopet sem vstal in iskal naprej. Dobil sem ga. Veste, kje je bil? V suknji prav na oglu med podlogo in vrhnim blagom. V kotičku se mi je gornji žep raztrgal, pa nisem vedel. Nesnaga od goldinarja je zleza skozi in se spravila prav na ogel med podlogo in vrhnje blago. Pa da nisem nič vedel o njem, tega še sedaj ne razumem.“

„No, da ste ga le našli. Zaradi tega vam pač ne bi bilo treba hoditi sem ob tem času. Saj se vidiva jutri še.“

„Ne zamerite. A jaz nisem mogel več strpeti doma. Vem, da bi ne mogel zaspati vso noč, če bi ne bil vaš prišel povedat, kako je.“

„A tako.“

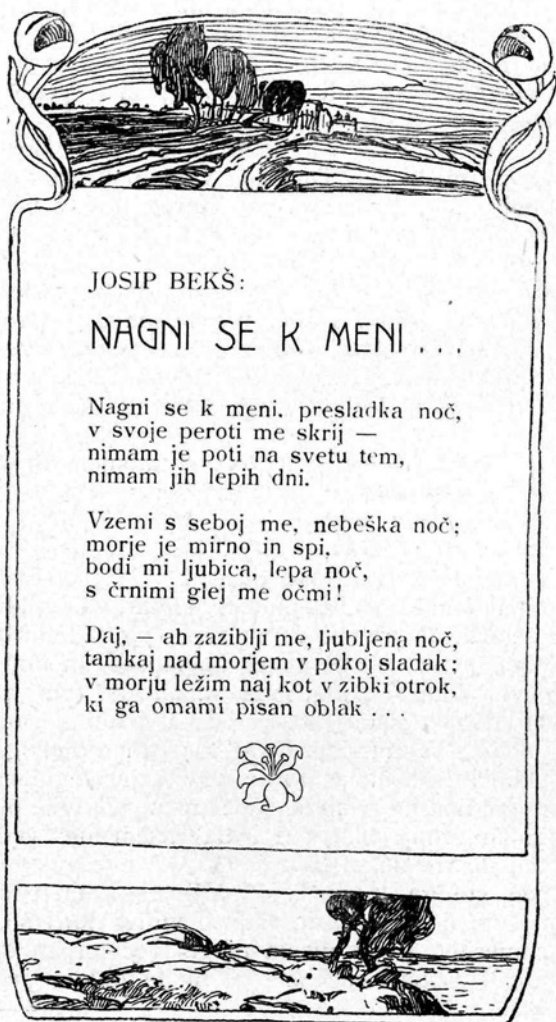
„Da bilo mi je silno težko. — Pa da nisem nič vedel o njem.“

„Je že dobro, Tomaž. Lahko noč; pa sedaj bolje spite.“

Zazeblo me je in zaprl sem okno.

Ura je kazala ena po polnoči.

Legel sem zopet v posteljo, a še dolgo nisem mogel zatisniti očesa. Neki posebni občutek sreče in zadovoljnosti me je objel, ko sem premišljeval poštenjaka Tomaža. Tako toplo in veselo mi je bilo pri srcu, kakor že zdavnaj ne. Menda bi ne bil tako vesel, če bi zvedel, da je zadela moja srečka glavni dobiček.

JOSIP BEKŠ:

NAGNI SE K MENI ...

Nagni se k meni, presladka noč,
v svoje peroti me skrij —
nimam je poti na svetu tem,
nimam jih lepih dni.

Vzemi s seboj me, nebeška noč;
morje je mirno in spi,
bodi mi ljubica, lepa noč,
s črnimi glej me očmi!

Daj, — ah zaziblji me, ljubljena noč,
tamkaj nad morjem v pokoj sladak;
v morju ležim naj kot v zibki otrok,
ki ga omami pisan oblak ...

Ljudske želje so kakor slana voda — čim več piješ tem bolj te žeja.

Budha.

Nihče ne pozna smrti in nihče ne ve, če ni največja sreča za človeka.

Sokrat.

Naš uspeh in ne naš razum, daje smer javnemu mišljenju o nas. Kadar kdo v katerikoli stvari uspe, proglašujejo ga ljudje za nenavadnega človeka; a ako ne uspeje, propadel je popolnoma in svet ga ima za neumnega, četudi je bila njegova ideja pametna in koristna.

Resnica mora čakati v predsobi, dokler se ne sprejme deset laži pred njo.

Z. K.:

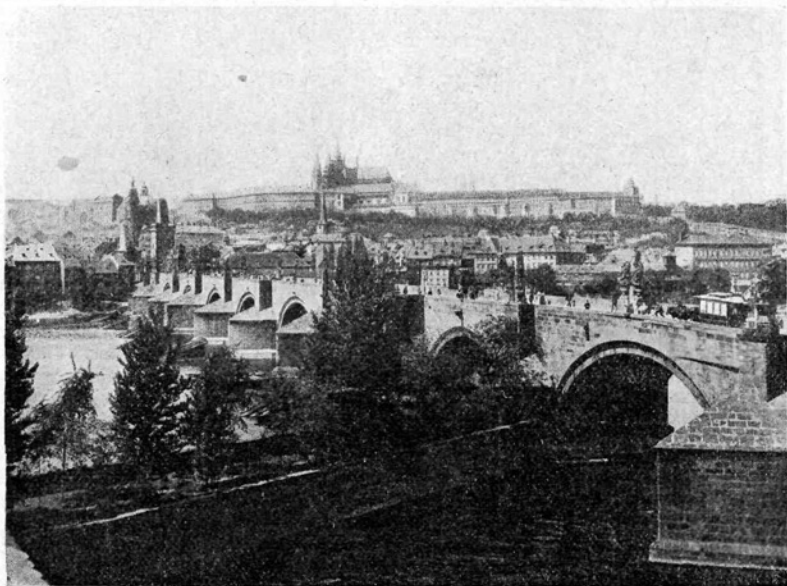
ZLATA PRAGA.

(Dalje.)

Mimo gledišča teče Vltava. Široko in majestetično se je razlila med mestom od brega do brega. Zeleni otoki zavstavlajo njen tok. In med košatim drevjem bela poslopja, kjer se vrše po zimi najsijajnejši plesi in zabave; po leti posedajo pred restauracijami Pražaki v ugodnem vlažnem zraku pri glasovih izbornih koncertov dolgo v noč.

Ravno pred nami se vzpenja nad Vltavo novi most cesarja Franciška, 16 metrov širok, ki je stal preko tri milijone kron.

Pogledamo na desno — in srce se nam zastavi v prsih. Prago imamo pred seboj, oni kraljevi, očarujoči pogled, ki ga odnese seboj vsaki, ki je stal enkrat na tem mestu in ga ne pozabi nikdar. Poznam

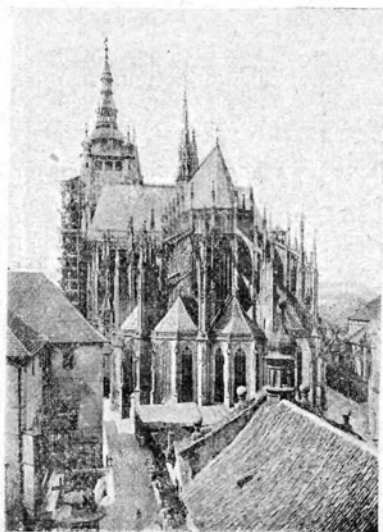

POGLED NA HRADČANE.

mного mest, ali ne poznam mesta, ki bi imelo to divno, ponosno in tako karakteristično panoramo. Nemo navdušenje napolni dušo nad to čudovito lepoto pred vami. Tam, kakor dragocen pas — Karlov most, dragoceni, kraljevi spomin iz najsijajnejših, najslavnejših dni Zlate Prage. Nad njim Mala Strana, sedež aristokracije, vsaka hiša palača, vsaki kamen skoro — zgodovinska znamenitost. Vmes plemenitaški vrtovi, gosposki parki, čudoviti stolpi, zelene kupole . . . A nad vsemi kraljeva krona — Hradčani. Kraljevi dvor, kardinalova palača, palača češkega plemenitaša Svarcenberga, črni stolp, cerkev sv. Miklavža, katedrala sv. Vida, s svojimi bajnimi gotskimi stolpi in stolpiči, ki se črtajo na nebeški modrini, kakor čudovita kamenita pesem, tako lahni, filigranski, drhteči skoro, neverjetni . . .

Vsak dan lahko stojite na tem mestu in oči vaše se ne nagledajo. V prvem snegu, v letnem solncu, v jesenski megli, pri solnčnem zahodu,

v bliskoviti nevihti in v sanjajočem miru pomladnega popoldneva — vedno enako krasen in očarujoč je ta pogled. Takoj nasproti gledišču Petřín, kjer so se nekdaj darovale žrtve praslovanskim bogovom, pod njim Kynski vrt, ki se vzdiga v prelepih terasah kvišku, po noči posejan z električnimi svetilkami, kakor črn prt posejan z zvezdami, dalje bogati samostani s svojimi cerkvami na smihovski strani, potem Hradčani in še dalje Belvedere, planjava — vsa en sam razkošni park . . .

KATEDRALA SV. VIDA.

Človek stoji zamišljen. Koliko stoletij je slikalo to sliko, koliko milijonov ljudi se je izmenilo tu od časa, ko je bil povsod okrog še divji pragozd in vse do danes, koliko jih je prišlo in prešlo, koliko jih še pride in bo stalo tu enako zamišljenih. Kakor kaplja vode v morju je človek-edinec v človeštvu . . .

Nagledali smo se veličastne panorame, ki nam jo nudi levi breg Vltave. Ako odštetamo po desni strani dalje, smo za par korakov pri spomeniku cesarja Franca I. V prelepi gotični piramidi v bogati ornamentiki z 25 alegoričnimi figurami stoji na obali sredi malega nasada, obkrožen v ozadju s košatimi drevesi. Malo dalje zasegli so staromesni mlini v Vltavo, razkošno so okrašeni z le-

pimi risarijami, sgrafiti. Mnogo so videli in doživeli ti mlini. Tudi burno leto 1848. videlo jih je v požaru, ko se je dvignil tradicionalni ponos kraljevega glavnega mesta proti centralističnim skominam Dunaja. Cesarska vojska se je približala pražkim zidovom od hradčanske strani in prve bombe užgale so uprav te mline. Mimo mlinov vodi ulica pod širokimi oboki Auerspergove palače. Bahato stoji čez cesto ali dva široka obloka jo prodirata, tramvaji, kočije, vozovi, vse drvi pod njo svojo pot. In že stojimo na malem, originalnem trgu. Vsaka zgradba je znamenita in na levo se odpira očesu pogled na Hradčane. Na trgu na desno se vzdiguje cerkev Sv. Salvatorja, takoj poleg nje cerkev sv. Klementa — ki je vseučelišna cerkev — in še tretja: laška kapela. Vse tri cerkve so le del ogromnega kompleksa zgradb, nekdanjega jezuitskega samostana, sedajnega Klementina, ki je zdaj srce vseučelišnega življenja. Tukaj so nemške in češke filozofske in bogoslovne fakultete, vseučelišna knjižnica, zvezdarna itd. Celotno zavzema Klementinum prostor od skoraj dveh hektarov. V enem od šestih dvorišč vzdiga se priprosti ali vkusni spomenik češkega dijaka v historični nošnji od leta 1648. Spomenik so postavili leta 1848 v slavo 200 letnice junaške obranitve Prage od Švedov: v njih bojih so se na bližnjem Karlovem mostu odlikovali osobito češki vseučeliščniki. V enem velikem krilu poslopja nahaja se vseučelišna knjižnica, ki ima preko 250.000 knjig in 30.000 slik, fotografij itd. V zvezdarni hranijo se mnogi znameniti stroji še iz dobe, ko je slavní zvezdoslovec Ticho de Brahe živel v Pragi.

Na drugi strani trga vzdiga se ponosna kupola cerkve Křižarjev, onih bojevitih nemških vitezov, ki so z mečem v roki širili vero Kristusovo, vero ljubezni in dobrote med poganske Slované, ki so v miru in sreči živeli na bregovih Labe, Visle in Vltave . . . Bojevití oznanjevalci širili so božjo besedo in germansko kulturo med njimi, dokler jim niso dale pri Grunewaldu češke in poljske pesti zasluženi odgovor. Danes se

zrcali njihov samostan mirno v motnih vltavskih valovih, zrcali se tudi njihova pivovarna, ki tekmuje z najboljšimi praškimi pivi.

Pred samostanom Křižarjev, tik začetka Karlovega mostu, na onem temelju, kjer je nekdaj začenjal Juditin most, stoji lepi, nevisoki spomenik Karla IV., „očeta domovine“, postavljen od univerze l. 1848 v slavo 500 letnice osnovanja mostu od tega kralja. Mnogo nasilnosti ima na duši, kakor tudi Peter Veliki, Josip II., Napoleon in vsi veliki, nebrzdani reformatorji na prestolu — ali v kulturnem pogledu pridobil si je za Češko nesmrtnih, nevenljivih zaslug. Bil je veleum, gorostas v svojih idejah, močan in neupogljiv v uresničenju svojih namenov. Na levo od njegovega spomenika dviga se njegovo najznamenitejše delo, praška univerza, prva in največja v tedanji srednji Evropi, a na levo zastavlja se nam oko na prekrasnem stolpu, ki je podoben Prašni brani — to je staromestni stolp na začetku Karlovega mostu drugega nesmrtnega dela Karla IV. Tukaj na tem stolpu, visoko pod streho visele so deset let glave enajstih čeških plemenitašev, obglavljenih na staromestnem trgu l. 1621 po katastrofi na Beli Gori. Ta krasna gotška stavba je dostojen vhod na Karlov most. Temeljni kamen položil mu je Karol IV. l. 1357 a še le l. 1503 je bil dozidan. Zidali so ga francozki stavbeniki, ki so se proslavili tudi pri stavbi gotške katedrale sv. Vida na Hradčanih. Karlov most je bil okrašen spocetka samo z enim križem, a še le protireformacija v XVIII. veku je skušala tudi njemu utisniti svoj pečat. Dvignila je na levi in desni strani mostu 30 kipov, celih skupin. Posebno se odlikuje razpelo, darovano od Ferdinanda III., postavljeno na tistem mestu mostu, kjer je divjal najhujši boj med Švedi in Pražani prigodom tridesetletne vojske. Par korakov dalje je mesto, kjer so vrgli, kakor se pripoveduje, kraljevi hlapci pobožnega Janeza Nepomuckega v Vltavo. 16. maja vsako leto prihaja po trideset in več tisoč Čehov iz dežele v Prago. Ta dan je kraljevi grad brezplačno pristopen vsem obiskovalcem, vse zbirke, muzeji itd. so odprti, gledališča igrajo popularne opere za znižane cene, po trgih stoji šotori, kakor na velike sejme pri nas po deželi. Veselo je in živo po celi Pragi. Gostilne in trgovine so polne deželanov, ki prihajajo s polnimi žepi občudovat svojo lepo „matičko Prahu“.

SPOMENIK KAROLA IV.

STAROMESTNI STOLP.

Protireformacija je hotela slaviti svojo zmago — in v resnici ustvarila je divno himno lepoti in veličanstvu. Tudi največji pogan bo šel s pobožnim navdušenjem čez Karlovi most. Ne bo se morda tridesetkrat

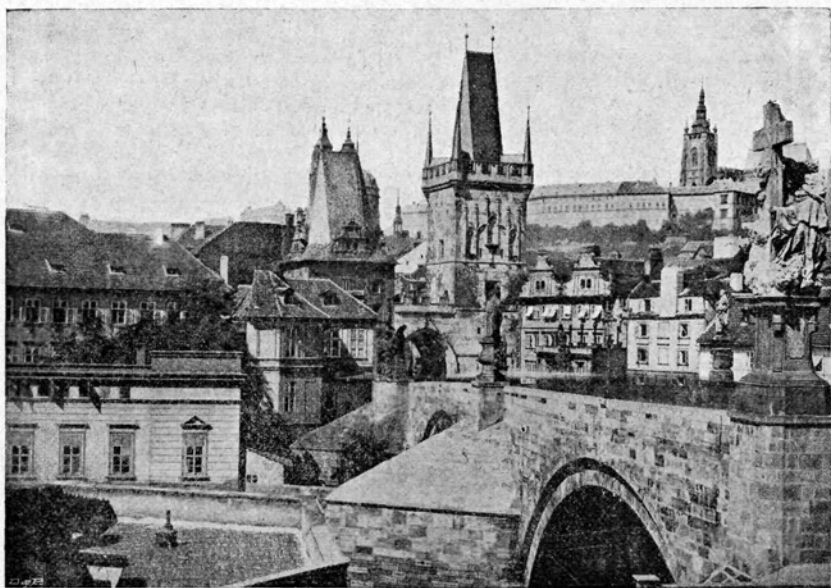

NA KARLOVEM MOSTU.

odkrival pred sv. Krištofom, Bernardom, Judom Tadejom, Kuzmom, Damjanom — ali občudoval bo to slavno kamnito pesem, ki izsili najbolj flegmatičnemu filistru vzklike navdušenja. Most, ki je dolg čez pol kilometra, završuje na Mali Strani krasna skupina dveh stolpov, zadnjih ostankov Juditinega mostu. V trinajstem stoletju sezidali so namreč most, ki je bil spodaj kamenit, zgoraj pa lesen. Bil je mnogo nižji od Karlovega mostu, povodnji so ga odnašale in tudi pogorel je večkrat. Imenoval se je Juditin most. Ko je v sredini štirinajstega stoletja zgornji leseni del zopet razdejala voda, sklenil je Karol IV. zidati čeli kamniti most. Ali tudi že na Karlovem mostu je poskušala voda svojo moč. 8. septembra 1890 je izpodgrebla steber v sredini in dva oboka sta pala v Vltavo. Razume se,

da se je škoda popravila in preiskali so tudi ostale stebre in jih temeljito obzidali.

Stopili smo na Malo Stran — na originalno in posebno četrto Prage. Najmirnejši del mesta je to. Visoka aristokracija ima tu svoje sedeže v prekrasnih impozantnih palačah. A v manjših originalnih hišah gospodovali so od roda do roda malomeščani, spoštovani trgovci, obrtniki in

MALOSTRANSKA STOLPA.

rokoželci. Vsi so se stisnili pod močno okrilje kraljevega veličanstva kraljevega gradu na Hradčanih. Na glavnem trgu pozdravlja nas spomenik „očeta“ Radeckega. Sedem vojakov dvignilo ga je kvišku. Začudeno gleda na električno postajališče, kjer izstopajo in vstopajo ljudje, ki se ne zme-nijo zanj. Njegovi časi so minili. Dalje je skromna palača kraljevega na-mestnika in v stranski ulici deželnozborska palača, priprosta vojaška zgradba. Tukaj v tej uličici odigral se je nedavno historičen čin. Preko 80.000 tisoč zastopnikov proletarijata, čeških organiziranih socijalnih demo-kratov, delavcev in delavk, je defiliralo mimo in demonstriralo tako v impo-zantnem in pretresujočem molku za splošno in enako volilno pravico. Ko je vstopila deputacija delavstva v deželnozborsko palačo, izkazala jim je mestna garda dolžno čast in jih pozdravila. Ko se je deputacija vrnila, odkrilo se je ljudstvo in pesem delavstva se je razlegla enoglasno iz tisoč in tisoč grl po aristokratsko mirnih ulicah Male Strani in je zamrla nad kraljevimi Hradčani. In vsakomur, kdor je videl to, vzplamtelo je oko v spoštljivem navdušenju ... Tudi mi živimo v velikih dnevih ...

(Dalje prih.)

MARA IVANOVNA:

Z VASI SE FANTJE VRAČAJO ...

Sneži tam zunaj ...
na polje lega mrzla noč ...
z vasi se fantje vračajo
domov, pojoč.

Poslušam glase ...
spominjam se nekdanih dni ...
z vasi se fantje vračajo,
a njega ni.

Dr. K.:

GREHI ZDRAVIH PROTI BOLNIKOM.

Bolnik ne trpi le od svoje lastne bolezni, od lastnih bolečin in potežkoč, ampak navadno jako mnogo tudi od brezob-zirnosti in surovosti svojih bližnjikov. — Nečem govoriti tu od pomanjkljive postrežbe, ampak od slučajev, katerim so izpo-stavljeni taki betežniki, ki niso navezani naravnost na posteljo.

Gotovo je malo takih ljudi, ki si ne bi privoščili še nikdar skromnega vtipa na kacega grdega, škilastega, gluho-nemega, čotastega ali drugače žalostno „zaznamovanega“ nesrečneža. In skoro nihče od njih vsih si ni svesten surovosti, ki jo je zakrivil s svojim činom. Že otroci se psujejo med seboj s tem, da si oči-tajo svoje telesne pogoške. Malokomu pride na misel posvariti jih in kaznovati radi tega. Če kolnejo in se pridušajo, zgraža se slehern in vendar je večja surovost nadevljati kakemu ubogemu dečku ali deklici imena, kakor „ta škilasta“, „ta grbavi“ itd. Pri kletvicah si otroci morda niti toliko ne mislijo, pri takih psov-kah pa vsak prav dobro ve, kaj hoče reči. Žrtev takih trdo-srčnih dovtipov jih čuti navadno posebno hudo, trpi še bolj pod

svojo nesrečo a pomagati si ne ve. Taki otroci nekaj časa jokajo, plašni postanejo, ogibljejo se ljudij, pozneje otrpnejo, postanejo potuhnjeni, maščevalni in večkrat naravnost hudobni. — Čudo to ni. —

Taki ljudje so že od prirode same prikrajšani v boju za obstanek. A ljudje jim še posebej pri vsakem koraku — morda nevede in nehote mečejo polene pod noge. Če išče tak človek službo ali delo dobi oboje vsaj desetkrat tako težko, kakor normalen, zdrav človek. Tak siromak mora tajiti svoje težave in jih prikrivati, ker se boji, da bi ga ljudje ne spodili, če bi jim povedal, da ni zdrav. Imel sem priliko občevati z nekaterimi, ki so imeli božjast. Vsak od njih se je neizrečeno sramoval svoje strašne bolezni in skušal jo prikriti kolikor največ mogoče pred drugimi ljudmi. — A kako so se obnašali ljudje, njihovi „prijatelji“ in znanci proti njim? — Mučili so jih na vse mogoče načine, smejali se jim, vabili jih na pijačo, čeravno so vedeli, da je strup za nje. — Osobito po deželi je ta šport zelo razvit. Kadar v gostilni že ne vedo kaj bi počeli, pa zvabijo kakšnega mutca ali bebca k sebi, ki je prišel slučajno kupit tobak, plačajo mu za vino in žganje, dražijo ga tako dolgo, da pobesni, da je ves divji, da rogovili z rokami, joka, škriplje z zobmi, pači obraz in pada v krče. In ljudem se tak „teatr“ imenitno dopade, smejajo se, kakor bi bila najnedolžnejša stvar na svetu in če bi jim kedo dejal, da so suroveži, bodo razžaljeni, kakor da jim je storil kdo ve kakšno krivico.

Potepuhi in zločinci so v velikem številu telesno pokvarjeni ljudje. Ne zato, ker bi bilo telesno abnormalnim usojeno, da bodo tudi duševno slabi in pokvarjeni, ampak zato, ker siromaku, ki je božjasten, ali slep, ali grbav, čotast, mutast, — ljudje na vse mogoče načine onemogočijo, da bi ostal dober in pošten človek. Ker je od lakoti umirati žalostna in težka stvar, gre tak revež po svetu, ukrade tukaj nekaj, tam nekaj, je zaprt, spet krađe, ko ga izpuste, je zopet zaprt, dokler ne postane njegovo življenje strašno romanje iz ceste v jetnišnico, iz jetnišnice na cesto, potem v bolnišnico in zopet v zapor in na cesto, dokler ne pogine kje žalostno, zapuščen, kakor pes za plotom.

Zdravemu, v vsakem oziru normalnemu človeku je lahko, biti dober, pošten, značajan, delaven in spoštovan ud človeške družbe. Zasluga pa to ni in nič ga ne opravičuje teptati slabjšega brezobzirno v blato, brez potrebe, le sebi v surovo zabavo. Tako početje je hudodelstvo, vredno največje graje in zaničevanja!

Pri nas na Slovenskem je v nekterih krajih mnogo slaboumnih ljudij. Vzroki so jasni in dokazani. Od očeta pijanca od matere, ki je telesno vsa oslabela, ne morejo biti zdravi in pametni otroci. Tam, kjer se je ugnedzilo žganje, propada ljudstvo očitvidno od očeta do sina. Oče korenjak ali že pijanec ima slabotne sinove, otroci sinov pa so že popolni slabiči, bolehní in betežni. Malo je še pri nas ljudij one stare korenike, ki so bili,

kakor medvedje tako močni, prebrisani in pametni in veliki, kakor velikani. In vedno manj jih bo, če bo oče pijančeval in če bo mati že dojenca napajala z žganjem. — Samo najboljše in najčistejše seme jemlje kmet v posetvo, od ljudij pa se ne vpraša nihče, kakšne otroke bom imel, če nisem sam zdrav telesno in duševno. Ne samo zaradi sebe ali še bolj zaradi svojih otrok moramo skrbeti, da ostanemo zdravi, da ne bodo trpeli zaradi nas, zaradi naših grehov in naše nemarnosti. — S tistimi pa, ki so slabejši od nas, s tistimi bodimo obzirni. Morda se znajo psovke, s katerimi jih obkladamo, vsuti nazaj na nas, na naše otroke ali naših otrok otroke, morda bo zasmeh, morda bodo surovosti, ki jih pregrešimo nad njimi, ranile enkrat tudi nas v naših lastnih potomcih. Nihče ne ve, če tudi zanj ne pride enkrat žalostna ura, ko bo potreben utehe in tolažbe.

SMEŠNICE.

Gospa: Zdite se mi za pesterno nekoliko premajhna . . .

Služkinja: O, gospa, to ni nič — se vsaj otroku ne zgodi dosti, če ga spustim.

Velikodušen snubec: „Vam na ljubo, draga gospodična“ je rekel mlad gospod bogati nevesti, „bi izstopil celo iz državne službe, da morem biti samo vaš rob in — bogataš!“

Vprašanje: Neki gospod vstavi na ulici fijakarja in ga vpraša: „Koliko zahtevate za vožnjo do deželne blaznice?“

„Se bodete od tam vrnili?“

Zvita glava. Ko je prišel neki mož pijan domov, zaklicala je žena: „Nesrečnik, kaj te ni sram, da te ljudje vidijo tacega? . . . Pod zemljo bi se moral skriti od sramote!“

„Nu . . . dobro!“ — odgovori mož jecljaje, „daj mi ključ od kleti!“

Sreča v nesreči. Sodnik: „Zaradi onega pretepa, obsojeni ste deset dni v ječo, — ali ste zadovoljni?“

Obtoženi: „Pa — zadovoljen — kolikor more biti pač človek s kaznijo zadovoljen! . . .“

Razpisujemo danes

drugi natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve naj se dopošljejo najkasneje do 15. februarja. Naslov: „DOMAČI PRIJATELJ“ V PRAGI VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih družin.

Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

Cene so:

1. <i>Granatna igla.</i>	5. Vekoslav Spindler: „ <i>Zapihal je jug</i> “.
2. H. Sienkiewicz: „ <i>Quo vadis</i> “ (krasno vezana).	(Krasno vezana.)
3. <i>Pogled na Gorico.</i> Krasna barvana slika.	6. <i>Figurina.</i>
4. <i>Jardiniera.</i>	7. in 8. <i>Po 3 skudelice za kavo.</i>

Dobitki prvega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilecem:

1. *Servis za liker v podobi gob:* Jos. Ferfolja, vikar, Ponikve.
2. Vojanov Rudolf Maister. *Poezije* (krasno vezane): *Frančišek Sič*, dijak, Ljubljana.
3. *Pogled na Koper.* Velika barvana slika: *Josip Zorko*, poslovodja, Rečica.
4. *Garnitura vaz:* *Josipina Dekleva*, urar, sopr., M. Pristava.
5. *Pogled na Opatijo.* Velika barvana slika v okvirju: *Frančišek Stergar*, nadučitelj, Deskle.
6. *Košarica za cvetlice:* *Marica Lombard*, Spod. Bela.
7. in 8. *Po 3 skudelice za kavo:* *Cilka Šmigovec*, kuharica v župnišču. — *Franc Kofler*, drvar, Maloše.

12. Uganka.

E. Rubin, Praga.

Pa prva je trda kot jeklo,
in morda še v njej bi te speklo;
in druga iz mrzle planine,
pa bistra in čista tako,
kakor nad nami nebo . . .

A tretja, ta barve je razne,
in topla, kot hočemo mi,
in niso besede le prazne,
da vsak se z njo rad pogosti.

Z „l“ prva iz gore priplava,
z „s“ druga po jugu tam tava,
po svetu vsem s „k“ se prodava.

13. Uganka.

Stevo Emanov, Št. Vid.

12345 gostišče
34521 cvetlica

14. Računska naloga.

Franjo Stamol, Celovec.

Neki dobrotnik daruje revežem 360 kron. Pri delitvi so izračunali, da bi dobil, ko bi bila 2. berača manj, vsak 2 kroni več. Koliko revežev je bilo in koliko je vsakdo dobil?

15. Šaljiva uganka.

Lina Reven, Kočevje.

Stoji gospodar; mnogo ima sinov,
vsi imajo kapice le on jo ne dobi
nikdar.

16. Kraljevi sprehod.

Vekoslav Burja, Ljubljana.

		da	hu		
		al	luč		
me	in	jim	svit	va	žar
vid	vza	kril	jih	ni	bi
		no	ce		
		pi	mož		
		sa	te		
		vr	no		
	van	se	se	či	
u	če	i	ve	vž	lu
man	res	š	ge	kr	og

17. Uganka.

J. Cudrman, Tupaliče.

Sestavite iz sledečih besedi znan
pregovor: Mana, cela. Lah, val,
nas, ta.

18. Logograf.

A. Skulj, Ljubljana.

„t“ žival
„i“ tekočina
„č“ bolezen

19. Šarada.

Anton Križman, Gorica.

Beseda neka žensko je ime
zamenjaj tej besedi črki
dve — bolezniki neke ti ime
pove!

20. Demant.

Karolina Deleja, Rečica.

. soglasnik
. številka
. rokodelc
. nebeško bitje
. pesnik
. slov. dežela
. ces. uzlužbenec
. mesec
. soglasnik

21. Logograf.

Franta na Štajerskem.

B... kaže, da je spomlad prišla
P... pot ti pravo oznanuje
K... kristjanom vsem se on deli
T... brez cvenka te ne veseli.

22. Šaljivi rebus.

Dragotin Gobec, Podgrad.

a a
a C a
a a
a a

23. Palindrom.

Fr. Rojec, Radovljica.

Vsak jo ljubi, vsak se k nji pritiska,
kadar zunaj mrzla burja piska;
a od zadaj brano nje ime
vinskimi bratcem znano reč pové.

24. Konjiček.

A. Plesničar, Lokve.

go		ljen	sti	nih		o
ko	lo	Bla		tr	o	zmrač
mi	stan	slov		Sil.		lic
gar		Sar.	či		ko	neš!
co	Ti					sol
						neš

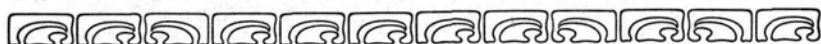
Rešitve ugank v 1. številu.

1. Juha, muha. 2. Usta. 3. Vsem odjemalcem Vydrove žitne kave veselo srečno novo leto 1906! 5. Deset, jesen, česen, mesec. 6. Prag, Praga. 7. Četrtek. 8. Tedni, te dni. 9. Vydrova žitna kava. 10. Sel, les.

4. Že dviga se solnce, vrhove zlati,
na gori, v dolini se vse oživi,
po drevju zelenem se ptički budé,
čebelnice pridne na delo hite:
cvetica se dvigne iz nočnega sná,
na glavi blišči se ji rosa svetlá.
Človeku pa solnce veleva tako:
„Brž vstani in moli in delaj skrbno!“

Listnica uredništva: Vsem sotrudnikom. Pišite razločno in čitljivo; list stavijo češki stavci. Rokopisi se pošiljajo: **Praga-Vinohrady, Slezská 32.**

Rešitve ugank, reklamacije, naročila naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil, Praga VIII.

„ISKRE“,

zbirka slovenskih in hrvatskih črtic v okusni opremi z mnogimi perorisbami akad. slikarja M. Račkega se dobe za 2 K, pri pisateljici: **Zofki Kveder-Jelovškovi, Praha-Vinohrady, Slezská třída 32.**

Slikar: Ali poznate vašo kajžico?

Kmet: O, ja — samo mi povejte, kje pa prav za prav slikate. — na temle platnu ali na ti deščici, ki jo držite v rokah?

○○○

Sodnik: In imate še kakšno željo?

Obtoženec: Prosil bi, da bi smel svojo kazn nastopiti prvega.

Sodnik: Zakaj ravno prvega?

Obtoženec: Ker me prvega nadlegujejo ljudje najbolj z neplačanimi računi.

Sodnik: Razumem, razumem.

○○○

Anton Gregoretič, učitelj-voditelj, Rodik. . . Ker Vaš kavini izdelek moji družini čimdalje bolj prija, uljudno prosim za zopetno pošiljatev iste.

Otmar Herrmann, žel. pisar, Ljubljana. . . Ker se nam je Vaša izborna kava v resnici tako priljubila, da jo ne moremo pogrešati, pošljite nam jo zopet eno vrečko.

Helena Jerman, posestnica, Šmarje. . . Z Vašo kavo sem v vsakem oziru popolnoma zadovoljna, ter jo povsod toplo priporočam.

Franc Jenko, urar, Zg. Šiška. . . Pošljite mi zopet Vaše dobre žitne kave.

Franc Kinderman, kroj. mojster, Žel. Kapla. . . Poslani vzorec Vaše kave je nam vsem vrlo ugajal, zatoraj si jo takoj naročam 5 kg.

Neža Končan, gostilničarka, Sv. Jošt. . . Tako mi ugaja Vaša kava, da ne moremo brez nje biti. Pošljite jo hitro.

Alojzij Kukec, čevlj. mojster, Veržej. . . Prepričal sem se, da je Vaša žitna kava nenadomestljiva, ter si jo v kratkem zopet naročim.

Ivan Kvac, nadučitelj, Sv. Martin. . . Izražam svoje popolno zadovoljstvo o izborni kakovosti Vaše izvrstne kave.

Angela Medica, trgovč. hčerka, Št. Peter. . . Z Vašo kavo smo prav zadovoljni in jo vsestransko priporočamo.

Janez Mivšek, žel. čuvaj, Borovnica. . . Primoran sem naročiti zopet vrečko Vaše kave, ker jo ne moremo več pogrešati.

Alojzija Močivnik, sopr. žel. čuvaja, Pragersko. . . Pošljite mi nemudoma zopet 5 kg. izborne kave, pošla mi je popolnoma, druge pa ne morem več rabiti.

Ivana Rekar, c. kr. okr. sod. soproga, Tržič. . . Vaša žitna kava nam prav dobro diši, ter isto priporočam osobito za otroke.

M. Schleicher, obč. tajnik, Logaves. . . Vaša kava se je v moji družini tako udomačila, da brez nje bobove kave ne moremo piti.

Irma Stegnar, nadučiteljeva soproga, Maribor. . . Naročam kakor navadno vsaki mesec vrečko Vaše izvrstne žitne kave.

Ignac Strmečki, učitelj, Radmirje. . . Ponosni smo na ta slovanski izdelek in tudi Vi ste lahko. Kakor se je v zadnjem času „Kathreiner-ca“ zaimenovala „prava narodna nemška pijača“, tako smemo tudi mi — kaj ne? — imenovati Vašo kavo „pravo narodno slovansko pijačo“.

Vinko Šerona, učitelj, Sv. Barbara v Halozah. . . Ker je Vaša kava tako izvrstna, priporočam jo pač vsakomur.

Luka Trpin, obč. sluga, Sv. Jošt. . . Moji otroci so veliko bolj zdravi odkar uživajo Vašo kavo.

Klementina Vončina, sopr. c. kr. sod. ofic. Logatec. . . Ker se mi Vaša žitna kava vsestransko priporoča, si jo naročam tem potom 5 kg.

Franjo Zajec, črtni mojster, Vevče. . . V dolžnost si štejem izreči, svojo popolno zadovoljnost o izvrstni kakovosti Vaše kave.

Franc Žvižaj, zidar, Trnovlje. . . Z poslano kavo sem bil povsem zadovoljen, ter prosim za novo pošiljko.

Tovarniške == vesti.

Opetovano prosimo naše kupce: naj na naročilne liste, ki so frankirani po 3 vinarje, nikdar ničesar ne napišejo razun svojega naslova. Tudi najmanjša pripisana beseda, pozdrav ali kaj podobnega je dobrodošel povod poštenu erarju, da nas kaznuje s kazenskim portom, čeravno je sl. pošno ravnateljstvo na temelju mnogoštevilnih naših pritožb odredilo, da naj se predpisi tolmačijo kar najliberalnejše. — Naj blagovolijo to naši kupci upoštevati in naj nas obvarujejo pred nepotrebnimi izdatki. Prosim za to! —

temelju mnogoštevilnih naših pritožb odredilo, da naj se predpisi tolmačijo kar najliberalnejše. — Naj blagovolijo to naši kupci upoštevati in naj nas obvarujejo pred nepotrebnimi izdatki. Prosim za to! —

Vydrova žitna kava

pridobila si je v desetih letih svojega obstanka, prvo mesto med kavimi primesi. Vendar čemu hvaliti, ker se vsak sam lahko prepriča o njeni dobroti. Prosimo Vas tudi, da jo blagohotno priporočate.

V nekaterih družinah brani samo predsodek rabo Vydrove žitne kave, ker si mislijo, da iz žita ni kave. Iстина je da ni to ona strupena, zrnata kava, pač pa je zdravi in prijetno dišeči napoj. V tisočeri rod-
binah uživa se sama brez primesi zrnove.

Vydrove juhne konzerve

gobova, grahova, riževa, lečna in rezančeva se razlikujejo že na prvi pogled od izdelkov gospodinjam do zdaj ponujanih. Lahko z mirno vestjo rečemo, da smo, kar se tiče okusa naših juh, brez konkurence. Hitra njih priprava pridobiva nam vsak dan novih kupcev. Ako ljubite zvečer krožnik juhe — ali ako porabite opoldne meso raje za pečenko, kakor za juho, so naše konzerve, kakor nalašč. Gobova, grahova, lečna, rižova i rezančeva juha v $\frac{1}{2}$ kg. zamotkih po 1 K 50 v.

Vydrovi juhni pridatek

služi k zboljšanju juh. Ako se navadite na njegov dobri okus, ga bočete pogrešali tudi v najbolj močni juhi. Izvrsten je to pripomoček gospo-
dinjam; drugi priobčimo morda nektera pohvalna priznanja, ki jih dobivamo od vseh strani. $\frac{1}{2}$ kg. v steklenici 3 K 50 v.

Malinovi grog.

Novost vredna proslaviti češko ime po celem svetu. Priprosta priprava: Skudelica vroče vode, 4 koščki sladkorja, 5 žlički malinovega groga in najboljše pijača je gotova. Malinovi grog smo uvrstili v kolekcijsko, ki jo pošiljamo. Steklenica malinovega groga 1 K 50 v.

Oblati.

Ob'ati dessert škatulja	50 kosov	K 3—
" maslovi	25 "	" 2—
" malin. rezi škatulja	50 "	" 2—
" delicatesni	50 "	" 2 50
" karlovarski mali	50 "	" 1—
" " večji	50 "	" 2—
" " veliki	50 "	" 3—

Vse vrste oblato pomešane: Škatulja za 2, 4 ali 6 K.

Buhtin.

Ž njim docilite izborno, slastno dišeče pečivo. Osobito gospodinje po-
deželi se ne morejo prehvaliti tega pridata, ki obseza vse razne pri-
mesi, ki jih devajo dobre mestne kuharice v kruh, potice in kolače
5 zavoječkov po 10 v. zadostuje za 20 25 kg. moke.

Ambo.

Gasi žejo in okrepcuje. Ugoden napoj i bolnikom. Zajamčeno čisti in
svinca prosti šumeči bonbon. 1 škat. 50 kosov 2 K.

Kolekcija vseh naših izdelkov po 3 K 60 v.

Vsebina:

1 stekleničica juhnega pridata	K —60
5 juhn. konserv, gobova, grahova, riževa, lečna in rezančeva	" 1 50
Oblati (6 vrst)	" —53
Šumeči bonboni „Ambo“	" —40
Buhtin	" —10
1 steklenič. ca groga	" —24
zavoječek in zavojnina	" —18

Gotovo vsak kdor se prepriča o izborni kakovosti naših izdelkov poskrbi za
to, da bodo stalno na njegovi mizi.